

آغاز ماجرا

به دنبال انتشار یک نظر سنجی از طرف موسسه پژوهش افکار عمومی در ایرنا، خبرگزاری رسمی جمهوری اسلامی ایران، مدیر عامل این موسسه از طرف شعبه ۱۴۱۰ دادگاه عمومی تهران برای پس دادن بازجویی فراخوانده شد. موضوع از این قرار بود که در نظر سنجی منتشر شده که از طرف گویا مجلس به این موسسه دولتی سفارش داده شده بود، ۷۰ درصد از

واکنش ها و اعتراضات

پلمب در موسسه پژوهش مورد اعتراض و واکنش جناح اصلاح طلب حکومت قرار گرفت. شجاع پوریان در واکنش به برخورد با مرکز افکارسنجی و احضار مدیر عامل خبرگزاری جمهوری اسلامی

برخورد با نظر سنجی و افکار عمومی به شیوه جمهوری اسلامی

ایران به دادگاه، گفت: «اقدام صورت گرفته در خصوص برخورد با مرکز نظرسنجی و احضار مدیر عامل خبرگزاری بیانگر آن است که برخورد با ابزارهای اطلاع رسانی، شامل مراکز پژوهشی هم شده و حتی در آینده ممکن است، شامل مراکز آموزشی و دانشگاهی نیز بشود.»

ولی الله شجاع پوریان نایب رییس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی به خبرنگار سرویس پارلمانی ایسنا گفت: این اقدام از چند جهت نگران کننده است.

اولا بیانگر این است که برخورد با ابزارهای اطلاع رسانی یا تولید اطلاعات و منابع خبری، محدود به روزنامه‌ها نشده و دامن مراکز پژوهشی را نیز گرفته و حتی ممکن است پس از آن مراکز آموزشی و دانشگاهی را نیز شامل شود.

وی افزود: صرف یک تحقیق نظرسنجی و افکارسنجی که در دنیا می‌تواند بسیار معمول هم باشد، به طوری که روزانه دهها مرکز وجود دارد که نظر مردم را نسبت به موضوعات مختلف جویا می‌شوند، به دلیل آنکه ممکن است نتایج آن نظرسنجی مورد قبول ما نباشد، برخورد با این مراکز برای دنیای امروز پدیده‌ی نوینی است.

معمولا امروز در همه جای دنیا از موسسات پژوهشی و نظرسنجی استفاده های فراوان می‌شود که دولت‌ها روی اقدامات، موضع‌گیری‌ها و برنامه‌هایشان، می‌توانند دیدگاهها و نظرات مردم را مرتباً داشته باشند و موارد منفی و مثبت را شناسایی و خود را اصلاح کنند و این امر اقدام بسیار موثری برای کارآمد کردن دولت‌ها و تشکل‌های سیاسی است. شجاع پوریان

افزود: ممکن است این برداشت صورت گیرد که ما با واقعیات سر جنگ داریم. حتی اگر این نظرسنجی ناقص و نادرست هم منتشر می‌شد، اما در این راستا بود که به طور مثال عمده‌ی مردم، ارتباط با آمریکا را نمی‌پسندند، آیا در آن صورت هم با خبرگزاری یا این مرکز پژوهشی این برخورد صورت می‌گرفت؟ در این صورت ممکن است این تصور ایجاد شود که ما از پذیرش واقعیت‌ها گریزان هستیم.»

همچنین مجلس رسماً خواستار توقف اقدامات علیه این موسسه شد و احمد بورقانی «سخنگوی هیات رییس مجلس به خبرنگار ایرنا گفت: «هیات رییس مجلس در جلسه عصر چهارشنبه خود تصویب کرد که با ارسال نامه‌ای برای رییس قوه قضاییه این مطلب را به اطلاع ایشان برساند.» وی در مورد مضمون نامه گفت: «در این نامه خاطرنشان شده که کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس از مدتی که موضوع بررسی مسائل ایران و آمریکا را در دستور کار خود دارد، در تیرماه گذشته از مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی، اجرای سه نظر سنجی را درباره روابط ایران با اتحادیه اروپا و آمریکا درخواست کرد.»

بورقانی افزود که: «مرکز پژوهشهای مجلس اجرای این سه نظرسنجی را به موسسه پژوهشهای اجتماعی و فرهنگی خرد و موسسه ملی پژوهش افکار عمومی و پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی جهاد دانشگاهی سفارش داد.»

وی همچنین روشن ساخت که: «نتایج این نظرسنجی در مرداد ماه در اختیار مجلس قرار گرفت و خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا) در تاریخ سی و یکم شهریور سال جاری بخشهایی از آمارهای مربوط به میانگین یافته‌های نظرسنجی‌ها را در ر تلکس مطبوعاتی خود منتشر کرد و برخی مطبوعات نیز خبر آن را درج کردند.» و «گزارش منتشر شده در ایرنا، مطابق میانگین یافته‌های نظرسنجی‌ها بوده و ایرنا و موسسات یاد شده از این بابت مرتکب هیچ نوع تخلفی نشده‌اند.» «... اجرای نظرسنجی تعمداً به سه موسسه متفاوت سفارش شد و همخوانی نتایج آن از روند صحیح امور در این نظرسنجی‌ها حکایت می‌کند.»

بورقانی اعلام کرد که: «با این توضیحات هیات رییس مجلس از رییس قوه قضاییه خواست برای منع پیگرد مسوول خبرگزاری و موسسات فوق در شعبه ۱۴۱۰ اقدام شایسته معمول شود.»

«عبدالله رمضانزاده» سخنگوی دولت روز چهارشنبه ابراز امیدواری کرد که موضوع احضار مدیرعامل ایرنا به دادگاه و اقدامهایی که علیه یک موسسه نظرسنجی وابسته به دولت صورت گرفته است، هرچه سریع‌تر حل شود.

مردم تهران خواستار مذاکره با آمریکا بودند. بلافاصله بعد از انتشار این نظرسنجی نه فقط مدیر عامل ایرنا با اتهام تشویش اذهان عمومی و جعل اخبار به دادگاه فراخوانده شد. بهروز گرانیپایه مدیر عامل موسسه پژوهش افکار عمومی نیز با شکایت مدعی العموم به دادگاه فراخوانده شد. جدا از این به حکم قاضی مرتضوی در موسسه پژوهش و افکار سنجی نیز با دستور قضایی پس از بازرسی توسط ماموران پلمب شد. ایرنا گزارش داد که «روز سی و یکم شهریورماه سال جاری، خبر نظرسنجی درباره مذاکره با آمریکا که توسط سه موسسه پژوهشی انجام شده بود، توسط خبرگزاری جمهوری اسلامی انتشار یافت که مورد استفاده مطبوعات قرار گرفت. پس از انتشار این خبر، مدعی‌العموم بطور جداگانه از «مدیرعامل خبرگزاری ایرنا» و «موسسه ملی پژوهش افکار عمومی» به اتهام انتشار مطالب خلاف واقع، نشر اکاذیب

به قصد تشویش اذهان عمومی و جعل اخبار، به شعبه ۱۴۱۰ دادگاه ویژه کارکنان دولت شکایت کرد. برپایه این گزارش، بهروز گرانیپایه مسوول «مرکز پژوهش و سنجش افکار» نیز به همراه خانم «گران همت»، «مجری طرح»، روزهای دوشنبه هشتم و سه شنبه نهم مهرماه مورد بازجویی قرار گرفتند و به سواهای قاضی دادگاه بطور کتبی پاسخ دادند. این گزارش حاکی است، ماموران عصر روز دوشنبه با حکم قضایی دادگاه برای بازرسی به «موسسه پژوهش و افکارسنجی» مراجعه کردند و پس از بازرسی آن مرکز را تا اطلاع ثانوی پلمب کردند. بهروز گرانیپایه، به خبرنگار ایرنا گفت: موسسه پژوهش افکار عمومی، این نظرسنجی را به درخواست مجلس شورای اسلامی در

تحت فرمان آن نیست و با خط ولی فقیه خوانایی ندارد. پس طبیعی است که باید کذب و دروغ و تشویش اذهان عمومی اعلام شود.

این که اصلاح طلبان عمداً این نظرسنجی را منتشر کرده اند بانه، تغییری در این واقعیت نمی دهد که از این قبیل نظرسنجی ها در جمهوری اسلامی کم نبوده و نتایج آن هم همواره به نفع حکومت نبوده است و از همه این قبیل نظرسنجی ها فراتر رای مردم در انتخابات مختلف بوده است که کسی بر آن ها وقعی نگذاشته است.

حکومت های دیکتاتور و مستبد عموماً افکار عمومی را نه لازم دارند و نه اصولاً در بند جلب آن هستند. این قبیل حکومت ها اغلب در صدد ساختن افکار عمومی خاص خود با استفاده از تمامی وسایل ارتباط جمعی ملی و امکانات دولتی هستند. سازماندهی راهپیمایی های «میلیونی» و تدارک صحنه های ساختگی از شوریدگی و شیفتگی امت در مقابل زعما و گوسفندان در مقابل چوپان و یا فرودستان در مقابل ناجی دروغین، از این نوع فضا سازی هاست و لازمه آن، کنترل بلامنزاع بر رسانه های عمومی و تحمیل سانسور و اختناق بر جامعه و نصب تصاویر عظیم و مجسمه های غول پیکر از دیکتاتورهای حقیر و در مانده و قدرت طلب در میادین شهرها و اماکن عمومی است.

چنین حکومت هایی نیازمند موسسات پژوهشی به شیوه خود هستند که نظر سنجی های ضرور و نه واقعی از مردم را کارسازی کنند و برای آرامش خاطر دیکتاتور و مستبد خوراک لازم را تهیه کنند. این قبیل خوراک ها نیازی به واقعی بودن ندارند و کاربردشان آن است که خیال مبارک را آرامش بخشد. در جمهوری اسلامی نیز این نوع نظر سنجی ها همواره در کار بوده است. اما این بار نظرسنجی که منتشر شده است، باب طبع ولی فقیه و دارودسته حول و حوش او نیست و نتایج نظرسنجی به نفع جناح اصلاح طلب درآمده و مهم تر از همه به بیرون درز کرده است. بنا براین باید که به زور گرفتن و بستن و پلمب کردن، جعلی اعلام شود، حتی اگر عین افکار عمومی هم باشد.

اصل در جمهوری اسلامی نه افکار عمومی و نه نظر مردم که اراده باند های قدرت و ثروت است. طبیعی است که در چنین حکومتی در موسسات پژوهشی که از این قاعده عمومی تخطی کنند، بسته شود و مدیرکل خبرگزاری رسمی حکومت بازجویی گردد که چرا این قبیل نظرسنجی ها را منتشر کرده است. هیچ اتفاقی هم نیفتاده باشد، لاقط طی دو سال گذشته هشتاد و چند روزنامه و مجله که بیهوده بسته نشده اند. خبرگزاری دولتی هم باید از سرنوشت این روزنامه عبرت گرفته «واقعیت» را آن گونه که باند های قدرت و ثروت در راس حکومت دیکته می کنند، منعکس کند.

ها به صورت واقعی منتشر می گشت نشان می داد که مردم در مجموع تصویر مثبتی از آمریکا ندارند و به آمریکا بی اعتماد بوده و این کشور را صادق نمی دانند.»

این نامه می افزاید: «همچنین جهاد دانشگاهی در تاریخ ۱/۰۷/۸۱ این نظرسنجی را که در مطبوعات و خبرگزاری به پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی جهاد دانشگاهی منتسب گردیده بکلی تکذیب نموده و اظهار داشته که مرجع مذکور هیچگونه فعالیتی در این رابطه نداشته است بنابراین در این بند تحریف و انتساب امور غیرواقع و نشر اکاذیب و انتشار مطالبی که دارای طبقه بندی خیلی محرمانه بوده، مطرح رسیدگی می باشد که این امر در صلاحیت ذاتی مراجع قضایی بوده و همانطور که جناب عالی نیز تصدیق می فرمایید آقای بورقانی تخصص و صلاحیت دخالت و رسیدگی به امر حاضر را نداشته و چنانچه احساس تکلفی داشتند، می بایست قبل از اقدام دادگستری نسبت به تکذیب و توضیح مطالبی که به سفارش آن مجموعه انجام شده اقدام می کردند.»

در این نامه همچنین آمده است: «گزارش ارائه شده توسط ضابطین دادگستری حکایت از این دارد که نتایج موسسه پژوهش افکار عمومی وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نظرسازی بوده تا نظرسنجی و تا بحال هیچ پژوهشگری که تحقیق از وی، صحت شکلی کار را اثبات کند به دادگاه معرفی نگردیده است.» این نامه می افزاید: «دادگاه به موجب اسناد بدست آمده در این موسسه، افرادی را که این نظرسنجی به آنها منتسب شده، احضار نموده و پرونده درخصوص این گزارش درحال پیگیری است. بنابراین باتوجه به اینکه مجلس شورای اسلامی برای این امر هزینه قابل توجهی می پردازد و لاجرم طالب اطلاعات صحیحی برای بهره برداری هستند، اساساً نگرانی آقای بورقانی و تقاضای توقف رسیدگی به این پرونده بی مورد می باشد.

قاضی مرتضوی در نامه خود افزود: «قطعاً جناب آقای بورقانی هیچگونه صلاحیتی در تقاضای توقف رسیدگی به امر حاضر ندارند و دادگستری نیز نمی تواند به دستور ایشان رسیدگی قضایی را متوقف کند.»

اما مساله چیست؟

مساله اصلی این نیست که چرا نظر سنجی شده است. در جمهوری اسلامی نیز مثل تمامی حکومت های دیگر نظرسنجی می شود و موسسات متعددی هم برای این کار وجود دارد و از جمله همین موسسه ای که در آن پلمب شده است. مساله این جاست که این بار نتایج این نظرسنجی انتشار عمومی پیدا کرده است و این نتیجه باب میل جناح قدرتمند حکومت و قوه قضائیه

«عبدالله رمضانزاده» در گفت و گو با خبرنگاران پس از نشست هیات وزیران گفت: این اقدامها و احضار مدیر عامل ایرنا پایه خوبی ندارد. «رمضان زاده» گفت: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در نشست روز چهارشنبه هیات وزیران گزارشی از احضار مدیر عامل ایرنا به دادگاه و اقدامهایی که علیه موسسه ملی پژوهش افکار عمومی صورت گرفته است، ارائه کرد. وی در پاسخ به سوالی درباره نظر دولت در زمینه پلمپ دفتر موسسه مذکور گفت: «به صراحت تاسف دولت را از این اقدام بیان می کنم که با مرکزی دولتی چنین رفتاری شده است. این مرکز یکی از مراکز معتبر نظرسنجی در کشور است که حتی به سفارش قوه قضائیه نیز کارهای پژوهشی انجام داده است.» سخنگوی دولت تصریح کرد: این مرکز نظرسنجی، هیچ اقدام مستقلی غیر از انجام سفارش مرکز پژوهشهای مجلس انجام نداده است.

پاسخ قوه قضائیه

در پاسخ به اعتراضات، قاضی مرتضوی دوباره اعلام کرد که دادگاه بر حسب اسناد به دست آمده اقدام می کند و درخواست مجلس برای توقف پیگرد قضایی بی مورد است.

قاضی مرتضوی با ارسال نامه ای به مهدی کروبی رییس مجلس ضمن اظهار تاسف از دخالت بی مورد بورقانی در امر قضاء و پرونده ای که در مرحله تحقیقات مقدماتی قرار دارد و انتشار اطلاعات آن دارای ایراد قانونی است، اعلام کرد که نکات ذیل در حد ضرورت و تنویر افکار عمومی به اطلاع می رسد: « سفارش مرکز پژوهشهای شورای اسلامی حسب اظهارات صریح مدیرعامل موسسه ملی پژوهش افکار عمومی به صورت محرمانه و مستقیم تحویل مجلس گردیده و حتی به استناد اظهارات مشارالیه وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز از این امر که در زیرمجموعه آن وزارت خانه انجام شده، بی اطلاع بوده است و لکن وزارت کشور در بولتن داخلی خود به نام رخداده - شماره ۶ - صفحه اول در تاریخ ۵۲/۶/۸۱ با درج طبقه بندی خیلی محرمانه اطلاعاتی گزینشی به چاپ می رساند.» وی در این نامه افزود: «متعاقب آن ایرنا بدون توجه به طبقه بندی مذکور مطالب صفحه اول و دوم این بولتن را بر روی خروجی مطبوعاتی خود مخابره می کند، صرفنظر از اینکه «پهروز گرانیپایه» در مراحل تحقیقات مقدماتی اظهار داشته است اطلاعات مذکور که در روزنامه های مورخ ۲۸/۰۶/۸۱ به چاپ رسیده منطبق با نظرسنجی موسسه پژوهش افکار عمومی نیست و آنرا تکذیب نموده و این موضوع را به صورت نامه ای مستقل به خبرگزاری «ایرنا» نیز ارسال داشته و با ذکر ۹ بند تصریح نموده چنانچه یافته